

APÈNDIX: HOMENATGE A LA MARIA LLUÏSA ORRIOLS

154

Mireia Rosich Salvó
Directora del Museu Víctor Balaguer

LA HISTÒRIA DE LA CASA NOVES DADES SOBRE ELS INICIS

Sovint, per parlar de romanticisme a Catalunya, utilitzem la data simbòlica de la publicació de l'Oda a la Pàtria d'Aribau: el 1833.¹⁰ El Papiol, tot i tractar-se d'un museu que considerem romàntic per la tipologia decorativa dels seus interiors, és anterior a aquest període cronològic. Va ser edificat a finals del segle XVIII. Avui tenim dades més precises sobre la construcció gràcies a la magnífica recerca duta a terme a l'arxiu intern per la nostra companya **Maria Lluïsa Orriols**, a la qual volem retre un humil homenatge en els següents paràgrafs.¹¹

En els darrers anys la Sra. Orriols havia fet una revisió acurada de tots els documents del Papiol, els quals s'havien hagut de manipular i reubicar, com la resta d'objectes, amb motiu de les obres. L'arxiu (independent de la biblioteca) inclou documentació original de la família Papiol, i també dels Martí, els Catà i els Torrents, entre d'altres coses.¹²

Un cop revisat aquest fons, va lliurar un informe sobre les primeres passes de la construcció de l'immoble. Per redactar-lo havia utilitzat els plecs "Vilanova i la Geltrú. Fàbrica de la casa del Carrer Major (1791-1799)",¹³ que contenien factures i rebuts relacionats amb l'edificació. Ens ha semblat important incloure'n un resum en aquest article i fer-ho públic, tot i que només és una petita part del seu estudi farcit de notes. La seva redacció l'hem marcat amb cursiva per diferenciar-la de la resta.¹⁴

Per Orriols, sabem doncs que: *Don Francisco de Papiol va comprar, cap a l'any 1780, "al doctor Freixas un huerto situado entre dicha calle y la muralla de los Carmelitas"*¹⁵ *amb la idea de fer construir una gran casa. El doctor Freixas devia ser un metge geltrunenc que havia viscut i donat nom al carrer Josep Freixas, que encara actualment enllaça la Pl. del Pou amb la Plaça Llarga i el Carrer Major.*

Els Papiol, no solament van comprar un terreny balder que arribava a la muralla, l'esmen-

tat “huerto”, sinó també una casa vella que hi lliendava a ponent i que van tirar a terra, almenys en part, en els primers mesos de l’any 1791. Els que van fer construir la casa van ser Francesc de Papiol i Padró i la seva mare na Maria Candida de Padró i Argullol, ja que la majoria de rebuts van ser adreçats a mare i fill. Materialment la casa va ser aixecada pel mestre d’obres Joan-Pau Petxamé, del qual no es tenen notícies fins avui. El fuster que hi va treballar per portes, finestres i fustes ornamentals va ser Miquel Jauma i el serraller Sebastià Jofra.

Entre els mesos de març i maig de 1791 es van enderrocar els sostres i les parets de la casa vella, es van comprar grans quantitats de guix, mesurat en “corteras” o “cortans”, van entrar moltes carretades de grava i es va pagar “1 jornal del matxo de treüra aigua”, ja que l’aigua era imprescindible per a construir. Als inicis de l’estiu es van començar a fer els fonaments de cinc pams i mig de fondària. Hi treballava el mestre d’obres, el fadri, l’aprentent, el manobre i una dona. A

finals de maig de 1793, l’estructura era pràcticament acabada i s’hi havia col·locat tota la pedra picada. Entre març i juliol de 1796 es va treballar a fer la galeria de la casa. Per les factures de 1798 sembla que la casa era pintada de blanc, tant a la façana principal com a la del Corraló.

La construcció es finalitza al 1801. Hem de tenir en compte que ens trobem just en l’inici del segle. Vilanova és petita, l’eixample no existeix. El gran eix de la Rambla encara trigarà moltes dècades a arribar. La trama urbana s’aglutina al voltant de la Vilanova vella amb unes primeres quadrícules. Encara governen a Espanya Carles IV i Maria Lluïsa de Parma, els monarques a bastament retratats per Goya. Falten alguns anys per a la Guerra del Francès i la proclamació de la Constitució de Cadis, i mig segle per a les dècades pròpiament romàntiques que donaran en les arts decoratives del nostre país l’estil isabelí tan present en la decoració dels salons i les alcoves interiors.

Notes:

- ¹ Sostenir una paret, pilar o element estructural sense continuïtat en plantes inferiors.
- ² Serveix per esterilitzar, utilitzant vapor d'aigua a alta pressió i temperatura desnaturalitzant les proteïnes dels microorganismes degut a la pressió i temperatura.
- ³ Rajola quadrada de terra cuita.
- ⁴ Hi van participar Arnar O. Bjarnason, que va ser present durant totes les fases, Olga Jorquera, que va actuar en una primera fase, i Carles G. Ribó, que va incorporar-se a l'equip per a la segona fase.
- ⁵ Fernando López, Xavi Porcar, Dani López i Eduard Serantes, a la tercera fase, i dues estudiants de daurats i policromies: Lucia Rabinad i Olga Comallonga.
- ⁶ Giulia Bellisai, estudiant del Màster de Museologia i gestió del patrimoni cultural (UB).
- ⁷ Mireia Rosich, Mar Pérez, Mar Sánchez, Sandra Ibars, Àngels Daviu, Ferran Atalaya i a partir de maig Pedro Nájera (treballador de la Diputació de Barcelona).
- ⁸ Ignasi Soler i Joan Carles Gallego, tècnics de l'OAPVB.
- ⁹ Tipus de pintura executada només amb diverses tonalitats de gris, imitant l'efecte del baix relleu en pedra.
- ¹⁰ Bonaventura Carles Aribau la va publicar a la Revista *El Vapor*.
- ¹¹ La nostra companya Maria Lluïsa Orriols ens va deixar el passat gener de 2011.
- ¹² Inventari del fons documental de les famílies propietàries de la casa: Papiol, Martí, Catà i Torrents.
- ¹³ Plecs amb signatura 437.10.1.A.IB. Inclou 57 factures (i rebuts) sobre la construcció.
- ¹⁴ L'informe elaborat per Maria Lluïsa Orriols és un estudi de gairebé cinc planes. Les frases són seves però s'ha variat l'ordre d'algunes afirmacions per facilitar la comprensió del resum. La Maria Lluïsa Orriols era una investigadora experimentada i treballava amb molt de rigor. El seu coneixement sobre el contingut de tots els arxius de la ciutat, incloent-hi els parroquials, la situava en un lloc privilegiat per poder elaborar hipòtesis fermes i fer múltiples relacions entre personatges i fets. El resultat és de gran valor.
- ¹⁵ Segons Maria Lluïsa Orriols: aquesta informació sobre la compra es troba en uns fulls de paper mecanoscrits, sense signatura. Fins avui, documentalment, no s'ha pogut corroborar ni contradir aquesta informació, únicament precisar-la, com fa ella, amb l'origen del carrer Freixa.